

A MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR BEMUTATÓ HANGVERSENYE

A MÁV Szimfonikus Zenekar bemutató-hangversenye a Millecentenáriumi tiszteletére

A MÁV Szimfonikus Zenekar olyan eseménnyel készült az államalapítás 1100. évfordulójára, amely nem csak attól millecentenáriumi, hogy éppen ebben az időszakban került rá sor, hanem tartalmában is szorosan kötődik az ünnepi alkalomhoz. A zenekar bemutató egy olyan zeneművet, melyet szerzője éppen száz évvel ezelőtt, 1896-os ezredéves ünnepségek tiszteletére komponált, de még soha nem hangzott el: Bertha Sándor: milleniumi mise című művét.

Bertha Sándor 1843-ban született, Mosonyi Mihály tanítványa volt. Fiatalon külföldre költözött, előbb Lipcsében, majd 1912-ben bekövetkezett haláláig Párizsban élt. Corvin Mátyás c. operáját 1883-ban Párizsban, 1884-ben pedig Budapesten is bemutatták.

Fennmaradt levelezése, amit korának egyik legkiválóbb magyar zenetudósával, Bartalus Istvánnal folytatott, tanúskodik arról az őszinte hazafiúi buzgóságról, amellyel Párizsban igyekezett megőrizni és tettekkkel bizonyítani ragaszkodását a magyar hazához. Magyar tárgyú zenei írásokat jelentetett meg, amolyan zenei diplomataként egyengedett Párizsban mindenféle magyar ügyet és érdeket, 1885-ben pedig ünnepi misét komponált az ezredéves évfordulóval kapcsolatos egyházi ünnepségek céljára. A Millenniumi misét élete fő művének tekintette. Leveleiből tudjuk, hogy egész sor állami, egyházi és zenei tekintélyt próbált megnyerni az ügynek, kapott is ígéreteket – ma már kideríthetetlen, végül is miért nem adták elő a művét. Tény, hogy nem mutatják be és a szerző nevét már csak a lexikonok és a zenetörténeti szakkönyvek őrzik.

A történet következő fejezete Kassai

István nevéhez fűződik. Az 1959-ben született zongoraművész hosszabb ideje módszeresen kutatja a magyar zenetörténetnek egy meglehetősen kevésbé ismert fejezetét, az Erkel és Liszt, illetve Bartók közötti időszakot. Kassai nem történészként végzi kutatásait, hanem előadóművészként: célja az, hogy életre keltsen, megszólaltasson minél többet magyar szerzők elfelejtett, vagy lappangó műveiből. A felfedezett zongoraművek jó részét ő maga mutatta be, lemezfelvételeket is készített.

A MÁV Szimfonikus Zenekar az ő kezdeményezése nyomán lemezzre vette az említett kor egy jelentős zeneszerzőjének, Beliczay Gyulánka zenekari műveit és ő hívta fel a figyelmet Bertha Sándor elfeledett művére is, melynek feltámasztására kiváló alkalmat nyújtana a millecentenáriumi ünnepségek. A MÁV Szimfonikus Zenekar, mely szintén nemes hivatásának tekinti a magyar zene szolgálatát, a Nemzeti Kulturális Alap és a Fővárosi Önkormányzat Zenei Alapjának pályázaton elnyert támogatásával vállalkozott a mű bemutatására.

A darabból mindössze egy kéziratos partitúra maradt fenn, a Liszt Múzeum birtokában. A százéves papírlapok nagy óvatosságot igényelnek, ezért a gyakorlati felhasználás céljára ezekről mikrofilm készült, majd arról rendez kottalap méretű nagytapasok. A terjedelmes, 125 oldalnyi partitúrából kézírással kellett kimásolni az egyes hangszeres zenekari szólamait, amelyekből a muzsikusok játszhatnak. El kellett készíteni a kórus és az énekes szólisták számára az énekes-szólamokat is. Ezt a munkát megnehezítette, hogy Bertha saját korának megfelelő írásmódban

jegyezte le ezeket a szólamokat (ú.n. szoprán, alt és tenor kulcsban), amelyek ma már nem használatosak, így ezeket a szólamokat nem egyszerűen kimásolni, hanem a mai gyakorlatnak megfelelően transzportálni is kellett, egy kottairásra programozott számítógép segítségével.

Az elkészült kottaanyagot először a kórus vette birtokba, hiszen nekik hosszabb idő kell egy teljesen ismeretlen mű megtanulásához. Megkezdték szólamuk megtanulását a szólisták is, majd rövid idő múlva elkezdődnek a zenekari próbák is. Ezután kerül sor a hangszeres és az énekegyüttes találkozására. Különleges, nehéz, de ugyanakkor izgalmas feladat egy eddig nem játszott mű megtanulása, amelynél nem segít a hallás-élmény, nincsenek előadói hagyományok, nincs meghallgatható felvétel. A kórus karnagya és az énekesek a kotta megismerése után kialakult saját elképzeléseik, stílusismeretük alapján tanulják meg az anyagot, végül azonban a hangversenyt vezénylő, a betanulási folyamatot befejező karmester interpretációs elképzeléseit kell átvenni valamennyiüknek. Előfordulhatnak viták is, a végső előadás ezek során kristályosodik ki.

Bertha Sándor négy szólistára, vegyes kórusra és szimfonikus zenekarra komponált Millenniumi miséje 1996. május 18-án, szombaton este 8 órakor csendült fel a Mátyás templomban. Közreműködtek: Csavlek Etelka (szoprán), Takács Tamara (alt), Pataki Antal (tenor), Fried Péter (basszus), a Budapesti Ifjúsági Kórus (karigazgató: Gernday Ágnes) és a MÁV Szimfonikus Zenekar, vezényelt Gál Tamás, a MÁV Szimfonikus Zenekar karmestere.

A hangverseny második felében Kodály: Budavári Te Deum c. műve szólalt meg, amelyet 1936-ban mutattak be, Buda várának a török uralom alól való felszabadulásának 250. évfordulójára.

Fenyő Gábor

FERENCSEK-ÁHZ emékgyűjű

A Magyar Állami

Hangversenyzenekar a

FERENCSEK-ÁHZ emékgyűjűt

ebben az évben

GIRGÁS ÁGNES

oboaművésznék ítelte oda.